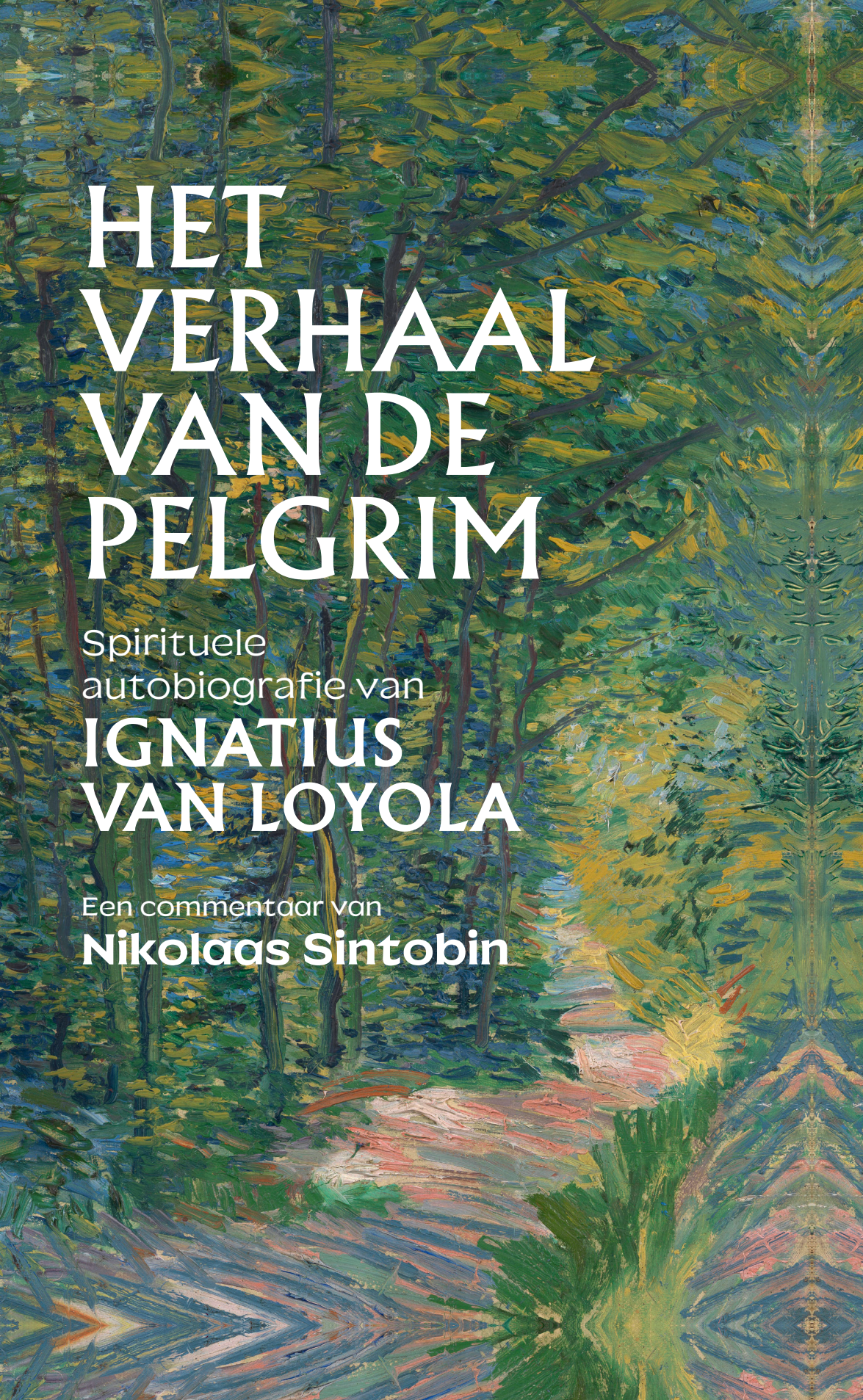

HET VERHAAL VAN DE PELGRIM

Spirituele
autobiografie van

**IGNATIUS
VAN LOYOLA**

Een commentaar van

Nikolaas Sintobin

INLEIDING

Aan het einde van zijn leven dicteert Ignatius van Loyola (1491-1556) zijn spirituele autobiografie, *Het verhaal van de pelgrim*. Het is een eerlijke, vaak schokkende, ontroerende en soms grappige aaneenrijging van anekdotes uit zijn jarenlange innerlijke weg. Het toont een menselijke, nederige godzoeker die door schade en schande wijs wordt. De ervaringen van Ignatius, soms bevreemdend radicaal, schetsen de herkenbare en kwetsbare zoektocht van iemand van wie we veel kunnen leren. Dat is precies de reden waarom de pelgrim zijn spirituele autobiografie geschreven heeft: zijn stap voor stap groeiende expertise inzake onderscheiding delen met de lezer. Zo kan die op zijn beurt zelf beter leren op een verstandige wijze te lezen in zijn hart.

Met vallen en opstaan

Met vallen en opstaan ontdekt Ignatius hoe gevoelens richtingwijzers kunnen zijn naar Gods verlangen voor de mens. De vreugde blijkt hierbij het betrouwbaarste kompas. Zo ontdekt Ignatius de onderscheiding: hoe kun je met je verstand lezen in je hart om de weg te vinden waarop God jou uitnodigt? Zijn leerpad van onderscheiding duurt bijna twintig jaar. Het vormt de kern van deze spirituele autobiografie.

Die korte tekst is het vertrekpunt van dit boek. Ignatius vertelt er over zichzelf in de derde persoon. Dat kan vreemd lijken. Het is

een bewuste keuze om te vermijden dat hijzelf er al te centraal zou staan. Die plaats komt God toe. Hij is het immers die Ignatius leert onderscheiden. Of zoals Ignatius het zelf verwoordt: God deed met hem wat een schoolmeester met een kind doet: Hij onderwees hem.¹

Ignatius van Loyola

Wie is Ignatius? Voordat zijn spirituele pelgrimstocht begint, is Iñigo López de Loyola een Spaanse edelman. Hij droomt van wereldse roem, ridderlijke avonturen en de gunst van adellijke dames. Zijn eerste zesentwintig levensjaren worden gekenmerkt door ambitie en eerezucht. Tijdens het beleg van Pamplona in 1521 verbrijzelt een kanonskogel zijn been. Dit dwingt hem tot een langdurig en pijnlijk herstel. Het is op dit ziekbed dat hij, bij gebrek aan zijn geliefde ridderromans, wordt gegrepen door het leven van Jezus en van de heiligen. Dit wordt het begin van een diepgaande innerlijke ommekeer. Ignatius, de trotse ridder, begint aan een nieuwe, ongewisse reis: een pelgrimstocht naar innerlijke vrijheid en een steeds diepere relatie met God en Jezus. Uiteindelijk brengt hem dit tot de stichting van de jezuïetenorde.²

Waarom dit boek, en waarom Ignatius vandaag?

Ignatius' kunst van het onderscheiden is vandaag relevanter dan ooit. In een wereld vol prikkels en mogelijkheden biedt zijn verhaal een tijdloze handleiding voor het maken van grote en kleine keuzes die leiden tot een zinvoller leven. *Het verhaal van de pelgrim* schetst de weg die leidde tot de beroemde *Geestelijke Oefeningen*³ van Ignatius. Dit is een gebedsmethode die ook vandaag we-

1 Zie nr. 27.

2 De jezuïeten zijn een wereldwijde katholieke kloosterorde voor mannen. Meer info vind je op jezuïeten.org.

3 Meer uitleg over de *Geestelijke Oefeningen* staat in de commentaar bij nr. 1 van het *Ten geleide* van Jerónimo Nadal sj.

reldwijd miljoenen mensen helpt om hun relatie met God te verdiepen en om levenskeuzes te maken.

Dit commentaar is de vrucht van talrijke leesgroepen die ik de voorbije jaren heb begeleid. Telkens weer stel ik bij zo'n leesgroep vast hoezeer de lectuur van *Het verhaal van de pelgrim* mezelf en andere lezers boeit. Tegelijk is het mijn ervaring dat deze lectuur des te zinvoller wordt als je de nodige begeleiding krijgt. Het verhaal van Ignatius leest vlot. De kans is groot dat je zonder het te beseffen over de diepere lagen heen surft. Elk woord, elk detail is gewikt en gewogen. Het zijn de vruchten van een reflectie door de oude Ignatius op tientallen jaren ervaring. Dit commentaar legt de 'onzichtbare achterkant' van dit verhaal bloot. In meer dan honderd analyses en toelichtingen laat ik de lezer ontdekken wat er schuilgaat achter de ervaringen die de pelgrim beschrijft. Ik leg verbanden met zijn *Geestelijke Oefeningen* en tracht de subtiële onderscheidingswijsheid te ontsluiten die erin verborgen ligt. Dit boek is bedoeld om de lezer te helpen zélf te leren onderscheiden waar het in zijn of haar leven op aankomt. Dat is de reden waarom Ignatius dit geestelijke testament heeft gedictreed. Voorkennis van de ignatiaanse spiritualiteit is hierbij niet nodig.

Hoe dit boek te lezen?

Dit commentaar volgt stap voor stap Ignatius' *Verhaal van de pelgrim*. Ignatius dicteerde het tussen 1553 en 1555 aan de Portugese jezuïet Luís Gonçalves da Câmara, huisgenoot en vertrouweling. Het bevat drie soorten tekst.

- **De tekst van Ignatius:** De volledige tekst van *Het verhaal van de pelgrim* staat hier afgedrukt. Dit is de primaire bron.
- **Historische begeleidende teksten:** Drie oorspronkelijke begeleidende teksten zijn eveneens opgenomen – het (1) *Ten geleide* van Jerônimo Nadal sj alsook het (2) *Voorwoord* en het (3) *Na-*

woord van Luís Gonçalves da Câmara sj. Zij bieden waardevolle context.

- **Mijn eigen commentaar:** Bij een honderdtal tekstfragmenten geef ik mijn eigen commentaar en analyse. De tekstfragmenten die ik bespreek staan *cursief*. Mijn eigen commentaar is ingesprongen en staat in een ander lettertype. Soms citeer ik uit de Geestelijke Oefeningen van Ignatius: die tekst is ingesprongen, *cursief* staat in een *ander lettertype*.

Dit verhaal speelt zich af in de zestiende eeuw. Sommige gebruiken of namen lijken wellicht vreemd. De kern – het leren onderscheiden – is echter tijdloos. Om dit boek niet nodeloos te verzwaren heb ik daarom de historische uitleg tot een minimum beperkt.

Nikolaas Sintobin sj

Het verhaal van de pelgrim

Autobiografie van Ignatius van Loyola

Opgetekend door Luis Gonçalves da Câmara sj

Met commentaar van Nikolaas Sintobin sj

TEN GELEIDE

HOE IGNATIUS VAN LOYOLA ZELF ONDERSCHIEDT

JERÓNIMO NADAL SJ¹

1. Net als andere paters had ook ik van onze Vader Ignatius gehoord dat hij God gesmeekt had drie gunsten te verkrijgen voor hij zou sterven: op de eerste plaats dat het Instituut van de Sociëteit zou worden bevestigd door de Apostolische Stoel; op de tweede plaats dat hetzelfde zou gebeuren met *de Geestelijke Oefeningen*; op de derde plaats dat hij nog Constituties² zou kunnen schrijven.

Zijn boek met de Geestelijke Oefeningen³ is wellicht het werk waaraan Ignatius het grootste belang hecht. Het is een door hemzelf uitgewerkt bijbels gebedstraject. Je kunt die Oefeningen op verschillende wijzen doen: dertig volle dagen aan één stuk; verspreid over meerdere jaren in een tempo van bijvoorbeeld een week per jaar; je kunt ook gedurende negen maanden er elke dag een uur aan besteden. Voor de een is het een gebedsschool die dicht bij God en Jezus brengt. Voor de ander is het een manier om vanuit gebed een belangrijke keuze te maken.

1 Jerónimo Nadal sj (1507-1580) was een van de belangrijkste vroege gezellen van Ignatius.

2 De Constituties zijn de leefregel van de jezuïeten. Ze geven ook aan op welke wijze de Sociëteit van Jezus wordt georganiseerd en bestuurd. Ze zijn geschreven door Ignatius. Hij heeft er vijftien jaar aan gewerkt.

3 *Geestelijke Oefeningen*, Ignatius van Loyola, vertaling, inleiding en verklarende noten, door Mark Rotsaert sj, Otheo books, 2025.

Voor allen is het een leerschool in onderscheiding. De Geestelijke Oefeningen zijn de ruggengraat van de ignatiaanse spiritualiteit en pedagogiek.⁴

2. Toen ik me dat herinnerde en tevens zag dat hij alles verkregen had, vreesde ik dat hij van ons zou worden weggeroepen naar een beter leven. Omdat ik wist dat de heilige Vaders die aan de oorsprong staan van het een of ander monachaal instituut, meestal hun volgelingen bij wijze van testament bepaalde richtlijnen hebben nagelaten waardoor zij, naar zij vertrouwden, geholpen konden worden tot de volmaaktheid in de deugd, zocht ik naar een geschikt ogenblik om hetzelfde aan Vader Ignatius te vragen.

Op een dag in 1551 waren Vader Ignatius en ik samen en gebeurde er het volgende: ‘Zojuist’, zei hij, ‘was ik hoger dan de hemel.’ Ik meende dat hem een extase van de geest of geestverrukking was overkomen, zoals wel vaker gebeurde. Met passende eerbied vroeg ik hem: ‘Wat bedoelt u daarmee, Vader?’ Maar hij bracht het gesprek op iets anders. Het kwam mij voor dat dat het juiste ogenblik was en ik vroeg hem zeer dringend dat hij ons toch zou uitleggen *hoe de Heer hem vanaf het begin van zijn bekering geleid had*,

Dit zinnetje van Jerónimo Nadal raakt aan de kern van de ignatiaanse onderscheidingswijsheid. Aan de basis van de bekering van ridder Ignatius tot pelgrim Ignatius ligt inderdaad het geloof dat het God zelf is die hem leidt. Het eerste deel van zijn leven is een aaneenrijging van steeds weer nieuwe uitdagingen die hij lukraak uitkiest. Het geeft hem geen voldoening. Op zijn ziekbed en in de jaren daarna groeit een heel andere ervaring.

4 Voor een overzicht van boeken en websites over ignatiaanse spiritualiteit en pedagogiek, zie pp. 183-185.

Ignatius komt er tot de ontdekking dat hij het niet allemaal zelf hoeft uit te vinden. Iemand verlangt hem te leiden op een pad dat een veel grotere voldoening geeft dan wat hij ooit heeft ervaren in zijn rusteloze zoektocht naar plezier. Die iemand is God. In zijn *Verhaal van de pelgrim* vertelt Ignatius hoe hij met vallen en opstaan dit pad heeft leren onderscheiden.

opdat die uiteenzetting voor ons zoveel als een testament zou zijn en als een vaderlijke onderrichting zou gelden. 'Want,' zei ik, 'nu God die drie verlangens vervuld heeft die u voor uw dood gerealiseerd wilde zien, zijn wij bang, Vader, dat u naar de hemel geroepen zult worden.'

3. Onze Vader verontschuldigde zich vanwege bezigheden. Hij kon er zijn tijd en aandacht niet aan besteden. Toch zei hij: *'Dragen jullie drieën ieder over deze zaak de mis op, Polanco, Poncio en jij, en kom me na afloop vertellen hoe jullie er dan, na gebed, over denken.'* 'We zullen er dan precies hetzelfde over denken als nu, Vader', zei ik. Heel mild voegde hij eraan toe: *'Doe wat ik zeg.'* We droegen de mis op, we vertelden hem hoe we er nog hetzelfde over dachten en hij beloofde het te zullen doen.

Dit gesprek biedt een inkijk in de wijze waarop de rijpe Ignatius onderscheidend zijn beslissingen neemt. (1) Ook al wordt dit hier niet uitdrukkelijk vermeld door Ignatius, de vraag wordt eerst in gebed voor God gebracht. Dit geldt ook voor een vraag waarvan het antwoord reeds van tevoren duidelijk lijkt. (2) Ignatius vraagt het advies van anderen en nodigt ook hen uit om ermee te bidden. (3) Vervolgens gaat hij opnieuw bidden en overleggen. (4) Ten slotte hakt hij zelf de knoop door.

In nr. 101 (Nawoord) verwijst Da Câmara naar een gelijksoortige wijze van onderscheiden door Ignatius bij het schrijven van de Constituties.

Een jaar later, toen ik opnieuw uit Sicilië was teruggekommen om naar Spanje te worden gezonden, vroeg ik onze Vader of hij al iets gedaan had. ‘Niets’, was het antwoord. Na terugkomst uit Spanje in 1554 vroeg ik het opnieuw; hij was er nog niet mee begonnen. Toen heb ik gezegd – waar ik de moed vandaan haalde weet ik niet, maar in ieder geval op vastberaden toon: ‘Vader, dat zijn nu al bijna vier jaar dat ik u niet alleen namens mijzelf maar ook namens de andere paters dringend verzoek ons te willen uitleggen hoe de Heer u vanaf het begin van uw bekering gevormd heeft. *Wij zijn ervan overtuigd dat het ons en de Sociëteit van bijzonder veel nut zal zijn. Maar nu ik zie dat u het niet doet, durf ik u te verzekeren dat wij, als u doet wat wij zo sterk verlangen, ons die weldaad met ijver te nutte zullen maken en dat wij als u het niet doet, om die reden niet wankelmoediger zullen zijn, maar evenzeer op de Heer zullen blijven vertrouwen als wanneer u alles beschreven zou hebben.*’

Nadal houdt Ignatius een keuze voor. Blijkbaar doet hij dit op een voor Ignatius overtuigende wijze. Wat verklaart dat Ignatius nu wel toehapt terwijl hij dat voordien niet deed? Twee zaken vallen op in de wijze waarop Nadal de keuze voorstelt. Ze zijn allebei essentieel voor de keuze-pedagogiek van de ignatiaanse spiritualiteit.

Uit de aanpak van Nadal blijkt, ten eerste, dat hij vrede kan hebben met beide mogelijke uitkomsten van de keuze. Dit getuigt van innerlijke vrijheid bij Nadal.⁵ Daardoor

5 Zie ook de commentaar bij de nrs. 47, 50 en 55 over innerlijke vrijheid.

laat hij ook de vrijheid aan Ignatius. Hij oefent geen druk uit.

Hier nauw bij aansluitend is er vervolgens het feit dat de twee keuzemogelijkheden die Nadal noemt goed zijn. Hij plaatst Ignatius niet voor de keuze tussen iets goeds en iets slechts. Dan zou er geen keuzevrijheid zijn en dus ook geen echte keuze. Je kunt bij een keuze pas echt onderscheiden als het gaat over een keuze tussen twee goede dingen.⁶

Onze Vader antwoordde niets, maar ik geloof dat hij nog diezelfde dag pater Luís Gonçalves bij zich geroepen heeft en begonnen is hem dat verhaal te vertellen wat die pater nadien vanuit zijn uitstekende geheugen opgeschreven heeft. Dat zijn 'De Handelingen van Vader Ignatius' die in omloop zijn. Pater Luis was op de eerste Algemene Vergadering stemgerechtigd deelnemer en werd tijdens diezelfde vergadering tot assistent gekozen van de algemene overste, pater Laínez. Later werd hij leraar en opvoeder van de koning van Portugal, Don Sebastiaan. Het is een pater van buitengewone vroomheid en deugd. Pater Gonçalves schreef gedeeltelijk in het Spaans, gedeeltelijk in het Italiaans, naargelang de secretaris die hem ter beschikking stond. Pater Annibal du Coudret, een bijzonder geleerd en vroom man, zorgde voor de vertaling in het Latijn. Beiden, zowel de schrijver als de vertaler, zijn nog in leven.

6 Een ander voorbeeld hiervan staat in nr. 36.

VOORWOORD

DANKBAARHEID ALS MEDICIJN

LUÍS GONÇALVES DA CÂMARA SJ¹

1. Op 4 augustus 1553 – het was op een vrijdagmorgen, daags voor het feest van Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuw – waren onze Vader en ik in de tuin naast het huis, preciezer gezegd: naast dat gedeelte van het huis dat ‘van de Hertog’ genoemd wordt. Ik begon daar rekenschap af te leggen over enkele bijzonderheden aangaande mijn ziel, en *had het met hem onder andere over de ijdele roem*.

De ijdele roem, anders gezegd hoogmoed of zelfingenomenheid, gaat over het al te zeer op zichzelf gericht zijn. Het is een van de grote strijdpunten geweest van Ignatius. In de eerste paragraaf van zijn autobiografie zegt Ignatius dit ook met zoveel woorden. Het is dan ook geen toeval dat het duo hoogmoed en nederigheid (het tegenovergestelde van hoogmoed) een van de rode draden is van *Het verhaal van de pelgrim* en van heel de ignatiaanse spiritualiteit. Hoogmoed betekent uiteindelijk dat je jezelf centraal stelt in de werkelijkheid. Nederigheid is de houding van ontvankelijkheid. Het opent je voor de ander, God inclus. Het is dé houding van Jezus. Vandaar dat Ignatius er zoveel aandacht aan besteedt.

1 Luís Gonçalves da Câmara (1519-1575) is de Portugese jezuïet aan wie Ignatius het *Verhaal van de pelgrim* heeft gedictieerd. Hij was een huisgenoot van Ignatius.

Onze Vader gaf me als geneesmiddel dat ik al het mijne vaak tot God zou terugbrengen en me erop zou toelleggen Hem al het goede aan te bieden dat ik in mezelf aantrof, het als het Zijne te erkennen en Hem ervoor te bedanken.

De remedie die Ignatius aanbeveelt tegen de hoogmoed is een houding van dankbaarheid. Je dankt immers niet jezelf. Je dankt een ander. Je dankt diegene die je iets heeft gegeven. Al het goede dat je hebt, zegt Ignatius hier tussen de regels door, heb je uiteindelijk ontvangen van God. Door Hem hiervoor te danken vermijd je dat je je opsluit in jezelf. Dankbaarheid maakt meer dankbaarheid mogelijk en dus een steeds grotere openheid op God. Vandaar dat Ignatius hier, maar ook elders, bijzondere aandacht besteedt aan dankbaarheid. Een bijzondere toepassing hiervan is het levensgebed.²

Hij zei dat op een manier die me veel vertroosting gaf, zodat ik mijn tranen niet kon bedwingen. Onze Vader vertelde me namelijk hoe hijzelf twee jaar lang met dit gebrek te kampen had gehad, met het gevolg dat hij, toen hij zich in Barcelona voor Jeruzalem inscheepte, aan niemand had durven zeggen dat hij naar Jeruzalem ging en hoe hij in andere, soortgelijke omstandigheden hetzelfde had gehad. *Hij voegde er nog aan toe dat hij sindsdien een grote vrede daaromtrent in zijn ziel voelde.*

Dit is een van de basisregels van de ignatiaanse onderscheiding. Een ervaring die duurzame vrede, rust, vertrouwen en soortgelijke positieve gevoelens geeft, ook en in het bijzonder na afloop, is een ervaring die je wel-

2 Meer over het levensgebed in de commentaar bij nr. 99.

licht dichterbij God brengt of die iets zegt over een groei-
ende openheid voor Gods aanwezigheid.³

Een uur of twee later gingen we aan tafel. Magister Polanco en ik aten samen met hem en terwijl we zaten te eten, zei onze Vader dat magister Nadal en andere leden van de Sociëteit hem vaak iets gevraagd hadden waarin hij nooit een besluit genomen had, *maar dat hij na dat gesprek met mij zich op zijn kamer teruggetrokken had en toen zoveel devotie en neiging ertoe gevoeld had het toch te doen, dat hij tot een duidelijk besluit gekomen was. Hij zei dat op een manier die toonde dat God hem een grote helderheid had gegeven omtrent dit besluit.*

Ignatius vat hier samen hoe hij tot het besluit is gekomen om het verhaal toch te vertellen. Bijzonder is dat hij geen inhoudelijke, rationele argumenten noemt. Hij heeft het enkel over wat er zich daaromtrent in zijn hart heeft afgespeeld. Ignatius onderscheidt en beslist voornamelijk op grond van een onderscheidend luisteren naar zijn gevoelens.

Het ging erom alles *te vertellen wat er zich tot nu toe in zijn ziel had afgespeeld.*

In dit verhaal vind je maar een beperkte hoeveelheid feitelijke details over het leven van Ignatius. Daar gaat het boek niet over. Zijn relaas gaat over zijn geleidelijke ontdekking van de onderscheiding van de geesten.

3 Meer over de plaats van positieve gevoelens bij de ignatiaanse onderscheiding vind je in mijn boek *Vertrouw op je gevoel. Keuzes leren maken met Ignatius van Loyola*, pp. 33 e.v.

Ook had hij besloten dat ik degene zou zijn aan wie hij die dingen zou onthullen.

2. Onze Vader was er in die tijd slecht aan toe. *Nu is hij helemaal niet gewend zichzelf al was het maar één dag van leven in het vooruitzicht te stellen. Integendeel, want als iemand zegt dat hij dit of dat binnen veertien dagen of binnen een week zal doen, zegt onze Vader altijd alsof hij ontsteld is: ‘Wat? Denk je nog zo lang te leven?’*

Deze intuïtie vind je ook terug in andere teksten van Ignatius. Ze kan luguber klinken. Ze getuigt in de eerste plaats van de mensenkennis van meester-pedagoog Ignatius. Veel mensen hebben de neiging om te blijven hangen in het verleden. Dat is echter voorbij. Anderen dromen graag over de toekomst. Die bestaat al evenmin. Het enige ogenblik waarop een mens echt leeft is het nu-moment. Daar speelt het echte leven zich af. Hoe meer je dit naar waarde schat, hoe meer je jezelf de kans biedt om ten volle te leven.

Dit nuchtere aandachtspunt is onder meer terug te vinden in de tip die Ignatius geeft aan wie de Geestelijke Oefeningen (G.O.) doet.

Het is verkieslijk in de eerste week (deel) van de Oefeningen niet te weten wat daarna komt. Wie de oefeningen van de eerste week krijgt, vindt er baat bij niets te weten van wat hij in de tweede week zal moeten doen. Hij zal in de eerste week alles op alles zetten om te bereiken wat hij zoekt, alsof hij in de tweede week niets goeds meer te verwachten had. (G.O. nr. 11)

Dit aandachtspunt wordt ook toegepast in het noviciaat, de proeftijd voor jonge mannen die willen intreden bij de jezuïeten. Hun wordt bewust niet van tevoren gezegd wat ze de komende weken of maanden zullen doen.

Toch zei hij die keer dat hij nog drie of vier maanden hoopte te leven om deze zaak te kunnen afmaken.

De volgende dag sprak ik hem aan en vroeg hem wanneer hij wilde dat we zouden beginnen. Hij antwoordde me dat ik hem er elke dag aan moest herinneren. Hoeveel dagen ik dat gedaan heb, weet ik niet precies, maar omdat hij vanwege bezigheden er niet de gelegenheid toe had, herinnerde ik hem er na enige tijd nog slechts elke zondag aan. Zo gebeurde het dat onze Vader me in september – op welke dag het precies geweest is, weet ik niet meer – bij zich riep en me heel zijn leven begon te vertellen, ook de misstappen die hij tijdens zijn jeugd begaan had, op een duidelijke manier, heel nauwkeurig en met alle omstandigheden erbij. Diezelfde maand riep hij me daarna nog drie of vier keer bij zich en kwam met het verhaal tot aan ‘enkele dagen in Manresa blijven’, zoals men aan het andere handschrift kan zien.

3. De manier waarop onze Vader vertelde, was die welke hij bij alles gewoon is: met zo’n helderheid namelijk dat het voor wie naar hem luistert, wordt alsof wat vroeger gebeurd is, nu plaatsvindt. Het was daarom helemaal niet nodig hem een vraag te stellen, want wat van enig belang was om hem te kunnen volgen, herinnerde Vader zich en vertelde hij. Onmiddellijk daarna, zonder nog iets tegen onze Vader te zeggen, zette ik mij aan het schrijven: eerst eigenhandig in de vorm van korte aantekeningen, daarna uitvoeriger zoals het nu geschreven staat. Ik heb daarbij alle moeite gedaan geen enkel woord te gebruiken dat ik niet van onze Vader zelf had gehoord. Als er iets is waarin ik vrees tekortgeschoten

te zijn, dan is het dat ik, om niet van de woorden van onze Vader af te wijken, niet goed de kracht van sommige ervan heb kunnen uitleggen.

Zo schreef ik dit, zoals ik gezegd heb, tot in september 1553. Van toen af, tot 18 oktober 1553, de dag waarop pater Nadal kwam, bleef onze Vader zich alsmaar verontschuldigen vanwege ziekte of vanwege verschillende zaken die ertussen kwamen. Hij zei me dan: ‘Herinner me eraan zo gauw die zaak af is.’ Was die dan af en herinnerde ik hem eraan, dan kreeg ik als antwoord: ‘Nu zijn we met die andere zaak bezig; herinner me eraan wanneer deze af is.’

4. Maar toen pater Nadal was gekomen, was deze zo blij dat er een begin mee gemaakt was, dat hij me opdroeg om Vader ermee te blijven lastigvallen. Dikwijls zei hij me dat onze Vader de Sociëteit met niets een grotere weldaad kon bewijzen dan door zijn verhaal af te maken en dat dit pas werkelijk de grondslag legde voor de Sociëteit. Ook zelf sprak hij dikwijls in die trant met onze Vader. Deze zei me dat ik hem eraan moest herinneren, zodra die zaak van de financiering van het college achter de rug zou zijn. Maar toen het zover was, heette het: zo gauw de kwestie van de Priester opgelost is en de bode vertrokken. Toen we eindelijk op 9 maart verdergingen met het verhaal, raakte onmiddellijk daarop Julius III in doodsgevaar en stierf op 23 maart, zodat onze Vader de zaak weer uitstelde totdat er een nieuwe paus zou zijn. Maar deze was nauwelijks gekozen – het was Marcellus – of ook hij werd ziek en stierf, waardoor onze Vader de zaak uitstelde tot Paulus IV gekozen was. Vanwege de zomerhitte en de veelvuldige bezigheden raakte de zaak daarna steeds opnieuw uitgesteld tot aan 21 september.

Omdat er op die dag voor het eerst sprake van was dat ik naar Spanje gezonden zou worden, drong ik er bij onze Vader sterk op aan dat hij het verhaal af zou maken, zoals hij me beloofd had, en

zo kwam het ten slotte tot een afspraak voor de 22ste, 's morgens in de 'Rode Toren'.

5. Direct nadat ik de mis had opgedragen, ging ik naar hem toe om te vragen of het al tijd was. Hij antwoordde me dat ik maar alvast moest gaan en in de 'Rode Toren' op hem moest wachten, opdat als hij zou komen, ik er al zou zijn. Ik maakte daaruit op dat ik daar lang op hem zou moeten wachten. *Maar toen ik in een poortgebouw met een broeder stond te praten die me om het een of ander gevraagd had, kwam onze Vader eraan en wees me terecht omdat ik, tegen de gehoorzaamheid in, niet op hem had gewacht; hij wilde die dag niets doen.*

Het incidentje dat Luís Gonçalves da Câmara sj hier discreet beschrijft, zegt iets over de persoonlijkheid van de stichter van de jezuïeten. Ignatius had een uitzonderlijk charisma. Zijn spirituele wijsheid en diepgang waren reeds tijdens zijn leven legendarisch. Maar het was geen gemakkelijk mens. Integendeel, zijn karakter was eerder moeilijk en is dat gebleven. Dat blijkt ook uit de talrijke respectvolle maar tegelijk sprekende getuigenissen van de medebroeders die met hem samenleefden en -werkten in Rome. Wellicht is dit veeleer hoopgevend. Je kunt én een ingewikkeld karakter hebben én een bijzondere gave hebben voor onderscheiding.

Wij hebben daarop sterk bij hem aangedrongen, zodat hij uiteindelijk naar de 'Rode Toren' is teruggekomen. *Bij het dicteren liep hij gewoonlijk op en neer en om daarbij zijn gezicht te kunnen zien, kwam ik steeds wat dichterbij, ofschoon onze Vader me zei: 'Houd je aan de regel.'*

Deze reactie van Ignatius aangaande de regel kan vreemd klinken in hedendaagse oren. Voor Ignatius is gehoorzaamheid aan de regels van de gemeenschap heel belangrijk. Het is goed hierbij te beseffen dat die regels juist het resultaat zijn van een (voorafgaande) onderscheiding inzake de toenmalige omgangsvormen. Hier gaat het over het niet voortdurend in de ogen willen kijken bij een gesprek met iemand aan wie je eerbied en respect bent verschuldigd. Het gaat dus niet over willekeur of grilligheid. Het betreft wel het respecteren van wat vooraf gezamenlijk is onderscheiden.⁴

Toen ik daar weer een keer geen acht op sloeg en toch dichterbij kwam en dat twee tot drie keer herhaalde, zei hij me dat nog eens en ging heen. Toch kwam hij later weer terug om in diezelfde Toeren het verhaal van wat hier geschreven staat af te maken. Omdat ik echter al geruime tijd klaar stond om te vertrekken – de dag voordat ik ten slotte vertrok was de laatste waarop onze Vader met mij hierover gesproken heeft – heb ik niet meer alles in Rome kunnen schrijven. Bij gebrek aan een Spaanse secretaris heb ik in Genua de aantekeningen die ik uit Rome had meegebracht in het Italiaans gedicteerd. Met dat werk ben ik klaargekomen in de maand december van het jaar 1555 te Genua.

4 Het thema van de gemeenschappelijke onderscheiding komt uitvoerig aan bod in nr. 85 en de commentaar.

Een spirituele klassieker over bekering, onderscheiding en de ontdekking van Gods nabijheid

Dit boek bevat de spirituele autobiografie van Ignatius van Loyola (1491-1556). Op zijn oude dag beschrijft hij via talloze anekdotes zijn zoektocht naar God. Zijn verhaal is herkenbaar, schokkend, ontroerend en grappig. Het is een unieke inwijding in de onderscheidingswijsheid van Ignatius: met je verstand lezen in je hart om te achterhalen waartoe God je uitnodigt, met de vreugde als kompas.

De commentaren van Nikolaas Sintobin helpen ontdekken wat schuilgaat achter de soms bevreemdende ervaringen van Ignatius. Ze bieden toegang tot zijn unieke wijsheid, waarmee je God op het spoor kunt komen in je eigen leven, keuzes kunt maken en kunt groeien in vrijheid.

Nikolaas Sintobin is jezuïet, bekend om zijn heldere en eenvoudige schrijfstijl. Zijn boeken zijn vertaald in twaalf talen en ontvingen meerdere prijzen.

KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT

Otheo

ISBN 978 90 435 4502 0 • NUR 728

9 789043 545020